

## 5. Civilne i vojne misije Evropske bezbednosne i odbrambene politike

Na kraju ove lekcije saznaćete:

1. zašto su operacije koje Evropska unija (EU) preduzima važne,
2. koje operacije su trenutno u toku i
3. koji su problemi koje EU mora prevazići u EBOP da bi podigla efikasnost

Havijer Solana, Visoki predstavnik za spoljnu i bezbednosnu politiku EU, ustvrdio je jednom prilikom kako se Evropska bezbednosna i odbrambena politika – EBOP (European Security and Defence Policy, ESDP) od [Deklaracije iz Sen Maloa](#) iz decembra 1998. godine razvijala „brzinom svetlosti“. S obzirom na to da je Visoki predstavnik po profesiji fizičar, pretpostavićemo da zna o čemu govori. Ipak, ova politika, za razliku od brojnih drugih politika u I i III stubu, daleko je od toga da bude jedinstvena. U prikazu evolucije složenosti operacija podrške miru koje je poduzela EU, u ovoj lekciji ćete saznati zašto je tako.

### Potreba za sprovođenjem operacija EBOP

Operacije u „drugom stubu“ EU, gde EBOP i pripada, izraz su rastuće svesti Brisela o odgovornosti koji EU ima za upravljanje krizama na Zapadnom Balkanu, u evropskom „istočnom susedstvu“, kao i u Africi kako bi se izbeglo prelivanje kriza u samu EU. Operacije EBOP značajne su i zato što predstavljaju izraz kako identiteta, tako i kapaciteta EU u međunarodnim odnosima, odnosno zato što predstavljaju „novi tip“ aktera koji ne raspolaže samo vojnim, već i civilnim instrumentima za upravljanje krizom.



*EU oficir u Gvineji Bisao  
Izvor: EU SSR Guinea-Bissao*

Uprkos usvojenom cilju u Evropskoj strategiji bezbednosti iz 2003. godine, koji podrazumeva da se podstakne „razvoj strateške kulture brze i tamo gde je potrebno, robusne intervencije“, države članice različito pristupaju slanju sopstvenih oružanih snaga u operacije unutar EBOP. Ovo se događa zato što su unutar EU države članice isključivo odgovorne za vođenje politike odbrane. Zbog toga se njihovo viđenje pretnji bezbednosti i strateških interesa razlikuje od zemlje do zemlje. Takođe, njihovi kapaciteti ljudskih i materijalnih resursa koji stoje na raspolaganju sistemu odbrane nisu jednaki.

### „Atlantisti“ protiv „Evropljana“

Potreba da budu razvijeni ekspedicioni kapaciteti EU javila se onda kada su oružane snage SAD počele postepeno da se povlače iz Zapadne Evrope nakon završetka Hladnog rata. U tom trenutku, krajem devedesetih godina, malo ko je mogao da pretpostavi kako će EU nastupiti. Neuspeh EU u pokušaju da utiče na aktere građanskog rata u bivšoj Jugoslaviji predstavljao je inicijalnu kapislu donošenja Deklaracije iz Sen Maloa. Propuštena prilika da se iskoristi „čas Evrope“ bila je istovremeno i razlog za sumnju u to da je zajednička evropska reakcija na sukobe u okruženju moguća. Državama članicama bilo je potrebno više godina da se dogovore o tome kako će izgledati institucionalna struktura koja je trebalo da podrži EBOP.

Razvojem EBOP, međutim, odnosi EU i SAD postali su komplikovaniji. **Evropljani su težili većoj samostalnosti prilikom nastupanja na međunarodnoj sceni, ali na način koji neće povećati izdatke za naoružanje i sistem odbrane u celini.** Istovremeno, sada kada je Hladni rat bio završen, SAD su želele da evropske države preuzmu na sebe veći deo odgovornosti za sopstvenu odbranu i da ulažu više u odbranu.

U prvim godinama razvoja pažnja planera EBOP bila je geografski koncentrisan na Zapadni Balkan, dok su vlade država članica najviše pažnje posvećivale razvoju oružanih snaga EU. „Cilj iz Helsinkija“ (*Headline Goal*), usaglašen 1999. godine, predviđao je uspostavljanje oružane formacije od 60.000 vojnika, koja je trenutno na raspolaganju EU. Međutim, više država članica – tzv. „atlantista“ – predvođenih Velikom Britanijom, smatralo je da njihova pozicija u NATO ne može biti zamenjena EBOP. Na drugoj strani stajala je Francuska, uverena da je potrebno brzo razvijanje kredibilnih, a autonomnih evropskih kapaciteta. Bile su tu i države koje su se razvoju EBOP protivile iz principa, budući da su bile neutralne (Irska) ili protivne militarizaciji projekta evropske integracije, a samim tim i neodlučne (Grčka).

### „Berlin plus“ sporazumi kao pretpostavka evolucije angažovanja

Sporazumi „Berlin plus“ predstavljaju izraz želje da mogućnost ranije data WEU – da raspoláže određenim resursima NATO – bude sada data EU. „Berlin plus“ sporazumima je **zato definisana razmena poverljivih informacija dve organizacije, a EU je omogućen pristup resursima NATO, koji su joj potrebni za planiranje i izvođenje**

**operacija upravljanja krizama.** Od tog trenutka, kada se želi opisati odnos kapaciteta EU i NATO, koristi se fraza „odvojivi, ali ne i odvojeni“. Kapaciteti stoje na raspolaganju i jednoj i drugoj organizaciji, ali ih EU može koristiti tek onda kada NATO odbije da deluje u konkretnoj krizi.

Na temelju „Berlin plus“ sporazuma realizovane su [dve operacije EU](#) – misija „Konkordija“ (Concordia) u Makedoniji i misija „Altea“ (Althea) u Bosni i Hercegovini. Obe su nastale preuzimanjem odgovornosti od NATO, pri čemu ona u BiH traje i danas. Kako bi efikasno odgovorila na mandat misije „Altea“, EU koristi resurse NATO neophodne za transport i snabdevanje trupa pod njenom zastavom. U proteklih pet godina, EU je pokretala (u proseku) četiri nove misije godišnje, koje su se međusobno jako razlikovale, upravo prema tome da li su realizovane osloncem na raspoložive civilne ili vojne resurse ([ovde](#) možete pogledati zvaničnu prezentaciju civilnih EBOP misija).

### Prikaz trenutnog angažovanja EU u EBOP operacijama

**U ovom trenutku (septembar 2009), EU realizuje dvanaest operacija širom sveta, od kojih su dve po karakteru vojne (jedna kopnena, druga pomorska), a njih deset civilne. Geografski posmatrano, na Zapadnom Balkanu realizuju se tri operacije (dve u Bosni i Hercegovini i jedna na Kosovu), dve na prostoru bivšeg Sovjetskog Saveza, „istočnom susedstvu“ EU i Zakavkazju (jedna na granici Ukrajine i Moldavije, druga u Gruziji), četiri na Bliskom istoku i u Centralnoj Aziji (dve na teritoriji Palestinske autonomije, jedna u Iraku i jedna u Avganistanu) i tri u Africi.**

Naziv misije (siva boja označava da je misija okončana)	Vremenski okvir i osnov za pokretanje operacije	Cilj	Snaga	Budžet
<b>CONCORDIA – vojna misija u Makedoniji</b>	31. mart – 30. septembar 2003, produžena do 15. decembra 2003. godine <i>Pokrenuta na poziv vlasti Makedonije.</i>	Doprineti uspostavljanju stabilnog bezbednosnog okruženja kako bi se omogućila nesmetana implementacija Ohridskog sporazuma.	400 vojnika (osim 13 zemalja članica EU, učestvovalo je i 14 zemalja nečlanica)	Ukupni troškovi procenjeni su na 6.2 miliona evra.
<b>EUPOL PROXIMA – policijska misija u Makedoniji</b>	15. decembar 2003 – 15. decembar 2004. godine <i>Odluka Saveta EU</i>	Uspostavljanje reda i zakona, uključujući u to i borbu protiv organizovanog kriminala, reforma MUP Makedonije, pružanje pomoći u uspostavljanju službe granične policije, kao deo šireg napora EU radi efikasnog upravljanja i nadzora međudržavnih granica, uspostavljanje veće saradnje sa susednim državama u policijskim poslovima.	oko 200 pripadnika policijskih snaga zemalja članica Unije, ali i deset zemalja nečlanica (kako profesionalaca, tako i civilnog osoblja), raspoređenih u Skoplju, Tetovu, Kumanovu, Gostivaru i Ohridu	
<b>ARTEMIS – vojna misija u Demokratskoj</b>	12. jun – 1. septembar 2003. godine <i>Rezolucija SB UN 1484 (2003)</i>	Mandat predviđen Rezolucijom SB UN 1484 uključuje brzo razmeštanje	Francuska zadužena za upravljanje	Ukupni troškovi procenjeni su na 7 miliona evra.

<p><b>Republici Kongo</b></p>	<p>misije u oblasti Ituri i gradu Bunija, Kongo, kako bi se pružila podrška već prisutnoj Misiji UN (MONUC) i osigurao prekid vatre dogovoren u Dar es Salamu 16. maja 2003. godine.</p>	<p>misijom, operativni centar u Parizu, posebne snage na terenu, u gradu Bunija.</p>
<p><b>EUJUST THEMIS – misija uspostavljanja vladavine prava u Republici Gruziji</b></p>	<p>15. jul 2004 – 15. jul 2005. godine <i>Poziv vlasti Gruzije</i></p>	<p>Pružanje pomoći Vladi Republike Gruzije u izradi strategije reforme pravosuđa, uključujući u to i mehanizme koordinacije radi odabira prioriteta; pružanje podrške gruzijskim vlastima u izradi i primeni antikorupcijskih mera; pružanje pomoći u izradi nacrtu novog Krivičnog zakona.</p>
<p><b>EUFOR ALTHEA – vojna misija u Bosni i Hercegovini</b></p>	<p>od 1. januara 2003. godine <i>Odluka Saveta EU</i></p>	<p>Dugoročni ciljevi: stvaranje stabilne, održive, multietničke Bosne i Hercegovine, koja sarađuje sa susjedima i integriše se u EU. Srednjoročni: obezbeđenje stabilne i sigurne sredine, pri čemu treba imati u vidu napore koje Bosna i Hercegovina poduzima kako bi potpisala Sporazum o asocijaciji i stabilizaciji. Kratkoročni: prenos ovlašćenja sa misije NATO SFOR na misiju EU ALTHEA.</p>
<p><b>EUPM – Policijska misija Evropske unije u Bosni i Hercegovini</b></p>	<p>od 1. januara 2003. godine <i>Poziv vlasti Bosne i Hercegovine</i></p>	<p>Sedam glavnih programa: 1. kriminalistička policija (organizovani kriminal, trgovina ljudima); 2. obuka i policijsko obrazovanje; 3. upravni poslovi (uspostava Biroa za žalbe građana pri svakoj od policijskih ispostava); 4. Uprava policije (uključujući u to i obuku o finansijskom poslovanju, kadrovskoj politici i rukovođenju); 5. javni red i bezbednost (uključujući u to i bezbednost povratnika, prevenciju kriminala); 6. Državna granična služba (DGS); 7. Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA).</p>
<p><b>EUPAT – Savetodavni tim Evropske unije iz domena policijskih poslova u BJR Makedoniji</b></p>	<p>15. decembar 2005 – 14. jun 2006. godine <i>Odluka Saveta EU</i></p>	<p>Pre svega, treba da: podrži razvoj efikasne i profesionalne policijske službe zasnovane na evropskim standardima; podrži programe OEBS; nadzire, ali i pruža mentorsku podršku policiji u oblastima granične kontrole, javnog reda i mira, te u oblasti društvene odgovornosti, kao i u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.</p>

			Naročito treba da: nadzire sprovođenje reforme policije na terenu; nadzire saradnju policije i pravosuđa; pomaže u uspostavljanju profesionalnih standarda i službe unutrašnje kontrole.		
<b>EUPOL COPPS – Policijska misija Evropske unije na palestinskim teritorijama</b>	od 1. januara 2006. godine <i>Odluka Saveta EU</i>		Uspostavljanjem policijske misije ostvaruje se kontinuitet sa postojećom Kancelarijom za koordinaciju podrške palestinskoj policiji. Ciljevi misije: savetima i nadzorom pomoći palestinskoj policiji u primeni Programa razvoja policije, a naročito pripadnicima sastava policije na odgovornim položajima u okruzima, glavnim štabovima i ministarstvu; vršiti koordinaciju pomoći koju palestinskoj policiji upućuju države članice EU, ali i druge države; pružati savete iz domena krivičnog pravosuđa.	Savetodavno odeljenje, odeljenje za koordinaciju programa, administracija – ukupno 33 pripadnika	6,1 milion evra
<b>EU BAM Rafah – Misija pružanja tehničke pomoći na mestu prelaza Rafa</b>	od 25. novembra 2005. godine (na „stand by“ od juna 2007) <i>Poziv palestinskih i izraelskih vlasti.</i>		Pratiti i ocenjivati uspeh palestinskih vlasti u ostvarivanju odredbi okvirnog sporazuma o uspostavljanju mesta prelaza, naročito onih koje se odnose na carinsku službu i pitanja bezbednosti; doprineti, mentorstvom, izgradnju kapaciteta palestinskih vlasti neophodnih za efikasno upravljanje mestom prelaza Rafa; doprineti uspostavljanju veze između palestinskih, izraelskih i egipatskih vlasti u svim aspektima upravljanja mestom prelaza Rafa.	70 pripadnika misije, uglavnom iz država članica	11,5 miliona evra
<b>EUJUST LEX – Integrisana misija uspostavljanja vladavine prava u Iraku</b>	1. jul 2005 – 30. jun 2006. godine, inicijalni period, produžena do 30. juna 2010. godine <i>Poziv iračke prelazne Vlade.</i>		Obuke iz oblasti vođenja krivične istrage (103) – više od 2.710 državnih službenika prošlo je obuku.	Obuke vođene u zemljama članicama Evropske unije sa posebnom kancelarijom za vezu u Iraku.	30 miliona evra za četiri godine
<b>EUPOL Kinhasa – Policijska misija Evropske unije u Kinšasi, DR Kongo</b>	1. januar 2005 – 31. decembar 2005. godine, inicijalni period, produžena do juna 2007. godine <i>Poziv vlasti DR Konga</i>		Nadzor, mentorska podrška i usluge savetovanja tokom početne faze uspostavljanja i rada Integrisane policijske jedinice (IPJ) – aktivnosti su se pre svega odnosile na nosioce funkcija u IPJ i u „lancu komande“.	30 članova misije; glavni štab smešten u centrali IPJ; odeljenja – monitoring, odeljenje za mentorsku podršku, savetodavno odeljenje, administrativna služba i odeljenje za vezu.	
<b>EUSEC DR Congo – Savetodavna misija i misija podrške reformi sektora bezbednosti u DR Kongo</b>	1. jun 2005 – 1. jun 2006. godine, inicijalni mandat produžen do 30. septembra 2009. godine <i>Odluka Saveta EU</i>		Pružanje saveta i pomoći u reformi sektora bezbednosti radi uspešnog integrisanja armije Konga; promocija takvih politika koje su kompatibilne ljudskim pravima i međunarodnom humanitarnom pravu, demokratskim standardima i	Eksperti su bili angažovani u kancelariji ministra odbrane; Generalštabu, Generalštabu kopnene vojske; Nacionalnom komitetu za	

		principima „dobrog upravljanja“, transparentnosti i poštovanju vladavine prava.	razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju (CONADER) i Zajedničkom operativnom komitetu.	
<b>EU BAM – Misija podrške izgradnji graničnih kapaciteta Moldavije i Ukrajine</b>	30. novembar 2005 – mandat produžen do novembra 2009. godine. <i>Poziv vlada Moldavije i Ukrajine</i>	Podrška harmonizaciji standarda upravljanja granicama između dve države, podizanje kapaciteta, obuka iz analize rizika, unapređenje saradnje sa drugim akterima itd.	Više od 200 službenika iz 22 države članice EU	Za druge dve godine realizacije misije (novembar 2007 – novembar 2008) troškovi će dostići 24 miliona evra.
<b>EU AMIS Sudan – Podrška EU misiji Afričke unije u Sudanu</b>	1. jul 2005 – 31. decembar 2007. godine <i>Zahtev Afričke unije</i>	Podrška postojećoj operaciji Afričke unije slanjem materijalnih i ljudskih resursa: strateškim vazдушnim transportom, planiranjem operacija, policijskim poslovima, upućivanjem vojnih posmatrača.	30 policijskih eksperata, 15 vojnih eksperata i 2 vojna posmatrača (u proseku, tokom dve i po godine)	Za 2004, 2005, 2006 i 2007. godinu ukupna pomoć EU Afričkoj uniji dostigla je 500 miliona evra.
<b>EU AMM – Posmatračka misija, Ačeh, Indonezija</b>	15. septembar 2005 – 15. decembar 2006. godine <i>Zvaničan poziv Vlade Indonezije, uz saglasnost Pokreta za slobodni Ačeh.</i>	Nadzor implementacije različitih odredbi mirovnog sporazuma potpisanog između Vlade Indonezije i Pokreta za slobodni Ačeh (razoružanje, demobilizacija, reintegracija i lokalni izbori).	Na početku 80 vojnih posmatrača, na kraju misije 36.	Iz budžeta EU izdvojeno je 9,3 miliona evra, 6 miliona evra predstavlja doprinos država članica.
<b>EUPOL RD CONGO – Policijska misija u DR Kongu</b>	Jul 2007. – jul 2009. godine <i>Odluka Saveta EU</i>	Reforma sektora bezbednosti (RSB), savetovanje lokalnih organa reda, senzibilisanje organa reda za potrebe ugroženih grupa.	53 međunarodna eksperta, učestvovali su 9 država članica i Angola.	6 miliona evra
<b>EUFOR TCHAD/RCA – Vojna misija u Čadu/Centraln oafričkoj Republici</b>	28. januar 2008 – 15. mart 2009. godine (predata nadležnost UN operaciji MINURCAT) <i>Rezolucija SB UN 1778 (2007)</i>	Zaštita civilnog stanovništva, naročito izbeglica i interno raseljenih lica, obezbeđivanje humanitarne pomoći, osiguranje bezbednosti u području operacija, zaštita sopstvenog osoblja, ali i osoblja i instalacija UN.	Najveća vojna operacija EU u Africi do danas u kojoj je učestvovalo 3.700 vojnika, 23 države članice, od kojih 19 „na zemlji“, kao i tri treće države.	
<b>EUSSR Guinea Bissau – Misija podrške reformi sektora bezbednosti u Gvineji Bisao</b>	1. jun 2008. – novembar 2009. godine <i>Poziv vlasti Gvineje Bisao</i>	Podrška vlastima Gvineje Bisao u reformi sektora bezbednosti (RSB), u skladu sa prioritetima Nacionalne strategije za RSB usvojene u novembru 2006, zajedno sa drugim međunarodnim akterima.	Centrala misije u gradu Bisao, 16 međunarodnih (planirano 27) i 14 lokalnih službenika (planirano 19). Učestvuje 6 članica EU: Nemačka, Španija, Francuska, Italija, Portugalija, Švedska.	5,6 miliona evra
<b>EUPOL Avganistan – Policijska misija EU u Avganistanu</b>	15. jun 2007 – 15. jun 2010. godine <i>Odluka Saveta EU u okviru sveobuhvatnog pristupa Unije stabilizaciji i rekonstrukciji Avganistana</i>	Izgradnja održive i efikasne policijske službe, koja će na pravi način saradivati sa pravosuđem pod upravom avganistanskih vlasti.	Centrala misije u Kabulu. Od 400 članova misije, 245 čini međunarodno osoblje.	64 miliona evra
<b>EULEX Kosovo – Misija uspostavljanja vladavine prava na Kosovu</b>	16. februar 2008 – (proglašena operativnom u decembru 2008) <i>Odluka Saveta EU</i>	EULEX predstavlja najveću civilnu misiju „uspostavljanja vladavine prava“ ikada pokrenutu pod EBOP. Njen glavni cilj je da pomogne proces izgradnje kapaciteta kosovskih policijskih,	1.710 (međunarodnih) policijskih službenika, tužilaca, carinika i 925 lokalnog osoblja; pored	265 miliona evra (do 14. juna 2010)

		pravosudnih i carinskih poslova, posebno se fokusirajući na procesuiranje ratnih zločina i dela organizovanog kriminala. Ova „tehnička misija“ ujedno raspolaže ograničenim izvršnim ovlašćenjima. Misija EULEX, pod komandom Brisela, vrši svoj mandat u skladu sa Rezolucijom 1244 SB UN.	država članica EU učestvuju i Norveška, Švajcarska, Turska, Hrvatska, Kanada i SAD.
<b>EU NAVFOR Somalia, Operation ATALANTA – Pomorska operacija EU sa ciljem suzbijanja napada pirata na komercijalne brodove</b>	od 8. decembra 2008 (mandat produžen do decembra 2010) <i>Rezolucije SB UN 1814 (2008), 1816 (2008), 1838 (2008) and 1846 (2008) i Odluka Saveta EU</i>	Zaštita brodova Svetskog programa za hranu (WFP) koji dostavljaju humanitarnu pomoć stanovnicima Somalije, odvratanje napada pirata na komercijalne brodove koji plove kroz Adenski zaliv i nadomak somalijske obale. Brodovi i roba u posedu pirata mogu se oduzeti. Svaka članica EU koja učestvuje u operaciji, odnosno Vlada Kenije, sa kojom je potpisan sporazum – može krivično goniti osobe osumnjičene za učestvovanje u piratskom napadu.	Više od dvadeset brodova i letelica, preko 1.800 vojnika i mornara. Države članice koje učestvuju: Holandija, Španija, Nemačka, Francuska, Grčka, Italija, Švedska, Belgija. Od nečlanica učestvuju Norveška.
<b>EUMM Gruzija – Civilna misija za monitoring u Gruziji</b>	od 1. oktobra 2008. godine (mandat produžen do 14. septembra 2010) <i>Odluka Saveta EU</i>	Nadzor povlačenja ruskih trupa, sa fokusom na poštovanje sporazuma o okončanju neprijateljstva, monitoring povratka interno raseljenih lica i izbeglica, smanjenje tenzija pružanjem usluge posredovanja, mere izgradnje poverenja.	Od 350 angažovanih, 200 su posmatrači. U EUMM učestvuje 26 država članica. Štab u Tbilisiju, regionalne kancelarije u Goriju, Kašuriju i Zugdidiu.

## Izazovi daljem angažovanju

U EBOP dominiraju civilne operacije, i to ne bez razloga. Najveći deo članica EU ujedno su i članice NATO. Angažman u određenoj operaciji uvek je proizvod političke, odnosno strateške procene. Zato su, u suočavanju sa oružanim pretnjama globalnoj bezbednosti, kao što su noviji konflikti u Iraku i Avganistanu, one spremnije da se angažuju, delujući zajedno sa SAD. Osim toga, Uniji nedostaju određeni vojni kapaciteti – misli se, pre svega, na sposobnost „strateškog vazdušnog transporta“ – koji bi učinili mogućim angažovanje država članica na udaljenim poprištima sukoba.

Drugi važan problem odnosi se na definicije mandata. Pitanje je kako snage koje se upućuju treba da izgledaju. Da li je Evropska unija ta koja treba da „nameće“ mir pod izgovorom masovnog kršenja ljudskih prava, ne obazirući se pri tom na sopstveni strateški interes, a čineći sve to da bi zaustavila etnički ili neki drugi konflikt u kome se masovno krše ljudskih prava civila?



*Protivnici vojnog angažovanja EU ovako vide EBOP*

*Izvor: Toonpool*

Operacija definisana kao vojna, EUFOR Althea, naslednica SFOR u Bosni i Hercegovini, podigla je lestvicu očekivanja. Njen mandat uključuje pružanje podrške implementaciji misije Kancelarije Visokog predstavnika (OHR – Office of High Representative), koja je, pored ostalog, zadužena da pomogne ekonomski razvoj BiH i učvrsti vladavinu prava. S druge strane, upravo zbog tako postavljenog mandata, tokom ove operacije javili su se problemi u koordinaciji osoblja „Altee“ i osoblja zasebne policijske misije EU. Zato je u

2005. godini ustanovljena posebna „Civilno-vojna ćelija“ u okviru Vojnog štaba EU, kako bi, pored podizanja kapaciteta za strateško planiranje i rano upozoravanje, bila olakšana saradnja vojnih i civilnih elemenata misija EU.



Operacije upravljanja krizom ne mogu se jednostavno raščlaniti na bezbednosnu, socijalnu ili ekonomsku komponentu. Promena u koncepciji je neophodna, tim pre što će se buduće operacije od dosadašnjih razlikovati po mandatu (ali i veličini kontigenta koji se upućuje). Zato donosioci odluka moraju razviti drugačiji pristup. Nedavno je Havijer Solana govorio o šest lekcija koje je „naučio“ za

deset godina postojanja EBOP. One su ujedno i principi delovanja ove dinamične politike EU u godinama koje su pred nama:

1. U misiju se kreće na temelju konsenzusa.
2. Vodeću ulogu u razvoju vojnih kapaciteta imaće Evropska agencija odbrane (European Defence Agency – EDA).

3. Neophodno je razraditi takav pristup upravljanju krizama koji će objediniti vojne i civilne instrumente.
4. Operacija EBOP ne sme izlaziti iz okvira postavljenog političkom strategijom, što znači iz okvira Evropske strategije bezbednosti (ESB).
5. EU i NATO nisu suparnici i zato je ključno razviti fleksibilan okvir za zajednički nastup. Treba se stalno prilagođavati novim izazovima.

**Za dalje upoznavanje sa temom pogledati:**

1. Franco Algieri (2008) „[Sadly, the ESDP looks stronger from the outside than it is](#)“, Europe’s World,
2. Giovanni Grevi (2006) „[The Future of ESDP](#)“, EU ISS Seminar Report,
3. Daniel Keohane (2008) „[10 Years after St. Malo](#)“, ISS Analysis,
4. Jeannette Ladzik (2009) „[EU military and civilian crisis management operations: the first six years](#)“, Federal Trust for Education and Research European Policy Brief,
5. Paul Collins, „[Does Need a New Headline Goal?](#)“, Europe’s World,
6. „[From Cologne to Berlin and beyond – assessing ESDP](#)“, Newsletter No. 4/2007,
7. Remarks by Javier Solana, EU High Representative for CFSP, „[ESDP at 10: What Lessons for the Future?](#)“, Brussels, 28 July 2009.

**Internet izvori:**

1. [Zvanična prezentacija Saveta EU - EBOP misije](#)